

บทที่ 8

การสร้างคำใหม่ หรือ คำกลาย

การสร้างคำใหม่ หรือคำกลายในภาษาจะแพร่เพื่อให้เกิดความหมายใหม่มีหลายวิธี เช่น การเติมคำไว้ข้างหน้าอีกคำหนึ่ง (เรียกในภาษาอังกฤษว่า Prefixation หรือการเติมหน่วยคำเติมหน้า) และการเติมคำแทรกเข้าไปตรงกลาง (เรียกในภาษาอังกฤษว่า Infixation หรือการเติมหน่วยคำเติมกลาง)

คำที่สร้างขึ้นใหม่ หรือคำกลาย จะเป็นคำที่เปลี่ยนหน้าที่ไป เช่น กลายเป็น คำนาม คำกริยา คุณศัพท์ วิเศษณ์ เป็นต้น คำที่เกิดใหม่จะมีพยางค์เท่าเดิม หรือเปลี่ยนไปก็ได้ แต่มีข้อสังเกตว่าความหมายของคำที่สร้างขึ้นใหม่ยังเกี่ยวข้องกับคำเดิม และการอ่านออกเสียงก็คล้ายกับคำเดิม อย่างไรก็ตาม วิธีการเขียนคำที่สร้างขึ้นใหม่ จะเขียนผิดไปจากคำเดิม ดังนั้นจึงขอยกตัวอย่างการสร้างคำใหม่พอสังเขป โดยมีรูปแบบในการสร้างคำใหม่ ดังนี้

กลุ่มที่สร้างคำแบบที่ใช้ Prefixes (หน่วยคำเติมหน้า, อุปสรรค)

กลุ่มที่สร้างคำแบบที่ใช้ Infixes (หน่วยคำเติมกลาง, อาคม)

1. กลุ่มที่สร้างคำด้วยการเติมหน่วยคำเติมหน้า (Prefixation)

1.1 Prefixs (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น กิฏ-, กิณ-, กิธ-, กิษ- กิ-

คำเดิม		คำใหม่ หรือคำกลาย		
จัส	(แก่)	กัฏจัส	กัฏ	(แก่ ๆ, ซึ่งแก่)
จาด	(ขาด)	กัณจาด	กัณ	(ซึ่งขาด)
จาด	(อ้วน)	กัธจาด	กัธ	(อ้วน ๆ, ซึ่งอ้วน)
จุก	(ผุ)	กัษจุก	กัษ	(ผุ ๆ, ซึ่งผุ)
จาน	(สุข)	กัษจาน	กัษ	(ทำให้มีความสุข)
จั้ง	(บัง)	กัษจั้ง	กัษ	(กำบัง)
จาง	(ดู)	กัณจาง	กัณ	(ซึ่งดูร้าย)

1.2 Prefixs (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น **ចំ-**

คำเติม			คำใหม่ หรือคำกลาย		
ចេញ	เจ็ญ	(ออก)	ចំណេញ	จ็อม เน็ญ	(กำไร)
ចូល	โจล	(เข้า)	ចំណូល	จ็อม โนล	(รายได้)
ចាយ	จาย	(จ่าย)	ចំណាយ	จ็อม นาย	(จำหน่าย)

1.3 Prefixs (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น **ជម្រុំ- ជំ-**

คำเติม			คำใหม่ หรือคำกลาย		
ជាញ	เจ็ญญ	(ชาย)	ជំនាញ	จุม เน็ญญ	(ชำนาญ)

1.4 Prefixs (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น **ដណ្ត- , ដង្ក- ដំ-**

คำเติม			คำใหม่ หรือคำกลาย		
ដេញ	เต็ญ	(ไล่)	ដណ្តេញ	ด็อน เต็ญ	(การไล่, ไล่)
ហាក់	ฮ็อก	(พุ่ง)	ដង្កាក់	ด็อง ฮ็อก	(พุ่ง กระโดด)
ហែ	แฮ	(แห่)	ដង្ហែ	ด็อง แฮ	(แห่)
ដើរ	เคอร์	(เดิน)	ដំណើរ	ด็อม เนอร์	(การเดิน, ดำเนิน)
ដេក	เดก	(นอน)	ដំណេក	ด็อม เนก	(การนอน)
ដូច	โดจ	(เหมือน)	ដំណូច	ด็อม โนจ	(การเหมือน)

1.5 Prefixs (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น **តម្លា- តំ-**

คำเติม			คำใหม่ หรือคำกลาย		
ថ្លា	ทลา	(ใส)	តម្លា	ด็อมทลา	(ทำให้ใส)
ឡើង	เล็ง	(ขึ้น)	តម្លើង	ด็อม เล็ง	(ทำให้ขึ้น)
ជាន	ดาน	(รอย)	តំណាន	ด็อม นาน	(ตำนาน)

1.6 Prefix (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น **បង្ក- បណ្ត- , បន្ត- បញ្ច- បំ-**

คำเติม			คำใหม่		
កើត	เกด	(เกิด)	បង្កើត	บ็อง เกด	(บังเกิด)

រៀន	เรียน	(เรียน)	បង្រៀន	บ็องเรียน	(สอน)
វែង	แวง	(ยาว)	បង្វែង	บ็องแวง	(ทำให้ยาว)
ខូច	โคง	(เสีย)	បង្ខូច	บ็องโคง	(ทำให้เสียหาย)
ក្រាប	กราบ	(กราบ)	បង្ក្រាប	บ็องกราบ	(ทำให้กราบ)
ដាល	ดาด	(ทำให้)	បណ្តាល	บ็อนดาด	(บันดาล, ทำให้)
ដើរ	เดอ	(เดิน)	បណ្តើរ	บ็อนเดอ	(พาเดิน)
ធូរ	ทุ	(หลวม)	បន្ធូរ	บ็อนทุ	(ทำให้หลวม)
តិច	ตอ	(ต่อ)	បន្តិច	บ็อนตอ	(ทำให้ต่อ, สืบสาน)
តិច	โคง	(น้อย)	បន្តិច	บ็อนโคง	(ซึ่งน้อย)
ទុក	ตูก	(วาง)	បន្តិក	บ็อนตูก	(บรรทุก, ภาระ)
ភ្លឺ	กลือ	(สว่าง)	បំភ្លឺ	บ็อมกลือ	(ทำให้สว่าง)
ចប់	จ็อบ	(จบ)	បញ្ចប់	บ็อนญจ็อบ	(บรรจบ, จบ)
ជា	เจีย	(เป็น)	បញ្ជា	บ็อนญเจีย	(ทำให้เป็น, บัญชา)
ចុះ	จ็อส	(ลง, จุ)	បញ្ចុះ	บ็อนญจ็อส	(ทำให้ลง, บรรจุ)
ឆេះ	แเชื้อ	(ไหม้)	បញ្ចេះ	บ็อนญแเชื้อ	(ทำให้ติดไฟ)
ឆោត	ชอด	(โง่)	បញ្ចោត	บ็อนญชอด	(ทำให้โง่, หลอก)
ចេះ	แเชื้อ	(รู้)	បញ្ចេះ	บ็อนญแเชื้อ	(ทำให้รู้)
បែក	แบก	(แตก)	បំបែក	บ็อมแบก	(ทำให้แตก)
ភ័យ	เพีย	(กลัว)	បំភ័យ	บ็อมเพีย	(ทำให้กลัว)
ពេញ	เปญ	(เต็ม)	បំពេញ	บ็อมเปญ	(ทำให้เต็ม, บำเพ็ญ)

1.9 Prefix (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น ពន្លឺ-, ពង្វង្វ-

คำเติม			คำใหม่		
យឹត	ย็ด	(ซ้ำ)	ពន្លឺត	ปุนย็ด	(ทำให้ซ้ำ)
យល់	ยวล	(เข้าใจ, ยล)	ពន្លឺល់	ปุนยวล	(ทำให้เข้าใจ, อธิบาย)

รึก	รึก	(บาน)	ตึ้งรึก	ปุง รึก	(ทำให้ใหญ่, ขยาย)
ภัก	เรียะ	(ตื่น)	ตึ้งเจ้ากั	ปุง เรียะ	(ทำให้ตื่น)
ภบ	เรียบ	(ราบ)	ตึ้งเจ้าบ	ปุง เรียบ	(ทำให้ราบ)

1.10 Prefixs (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น **จี้-**

คำเติม			คำใหม่ หรือคำกลาย		
ฉี่	ค้อม	(ตี)	จี้ฉี่	รุม ค้อม	(ไฟเพราะ)
ฉาบ	จ๊วบ	(ตาย)	จี้ฉาบ	รุม จ๊วบ	(ระงับ, ทำให้ตาย)
เผาะ	ค้อส	(แก้)	จี้เผาะ	รุม ค้อส	(ปลดปล่อย)
ฉาย	เลียย	(เลียย)	จี้ฉาย	รุม เลียย	(ย่อย)

1.11 Prefix (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น **สั้ง-**, **สฉฉ-**, **สฉ-**

คำเติม			คำใหม่		
รุ่ม	รวม	(รวม)	สั้งรุ่ม	ซ้อง รวม	(ทำให้รวม)
รึก	แรก	(ห้าม)	สั้งรึก	ซ้อง แรก	(สิ่งที่ใช้สำหรับห้าม)
รั้ง	ริง	(แห้ง)	สั้งริง	ซ้อง ริง	(ทำให้แห้ง)

1.12 Prefix (หน่วยคำเติมหน้า) ที่เป็น **หฉฉ-**, **หฉ-**, **หฉ**

คำเติม			คำใหม่		
รุต	รุด	(ส้อม-กิ)	หฉฉรุต	อ้อง รุด	(ส้อม-น)
รูล	รูส	(ถู)	หฉฉรูล	อ้อง รูส	(เครื่องมือสำหรับถู)
บูก	บก	(ตำข้าว)	หฉฉบูก	อ้อม บก	(ข้าวเม่า)
เตาส	โบส	(กวาด)	หฉฉเตาส	อ้อม โบส	(ไม้กวาด)

นอกจากกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีกลุ่มคำซึ่งสร้างคำแบบที่ใช้ Prefixes ในแบบต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำเติม			คำใหม่		
ฉาบ	จ๊วบ	(ติด)	ฉฉฉาบ	คจ๊วบ	(ติดแน่น)
ฉาย	จาย	(แจก, จ่าย)	ฉฉฉาย	คจาย	(กระจาย, เกล็ดอกกลาด)

ដិត	จิด	(ซิด, สนิท)	ផ្លិត	พจิด	(ทำให้ซิด)
ដួល	ควล	(ลุ่ม)	ផ្លួល	พควล	(ทำให้ลุ่ม)
លុប	ลูป	(ลบ)	រលុប	โร ลูป	(ถูกลบ)
លាយ	เลียข	(ผสม)	រលាយ	โร เลียข	(ละลาย)

2. กลุ่มที่สร้างคำด้วยการเติมหน่วยคำเติมกลาง (Infixation)

2.1 Infix (หน่วยคำเติมกลาง) ที่เป็น ° ណ (ใช้กับรากศัพท์หรือคำเดิมที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ
อโฆษะ)

คำเดิม			คำใหม่		
អាច	อาจ	(อาจ)	អំណាច	อ้อม นาจ	(อำนาจ)
ស្នើ	ซเนอ	(เสนอ)	សំណើ	ซ้อม เนอ	(ข้อเสนอ)
ដើរ	เดอ	(เดิน)	ដំណើរ	ค้อม เนอ	(ดำเนิน, การเดิน)
ដាក់	คะ	(วาง, ใส)	ដំណាក់	ค้อม นะ	(ที่พัก)
កើត	เกอด	(เกิด)	កំណើត	ก้อม เนอ	(กำเนิด)
ចេះ	แจ็ส	(รู้)	ចំណេះ	จ้อม เน็ส	(ความรู้)
ប៉ះ	ปัส	(ปะ)	បំណះ	บ้อม นัส	(รอยที่ปัก)
ចាស់	จัส	(แก่)	ចំណាស់	จ้อม นัส	(ความแก่)

2.2 Infix (หน่วยคำเติมกลาง) ที่เป็น ° ន (ใช้กับรากศัพท์หรือคำเดิมที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ
โฆษะ)

คำเดิม			คำใหม่		
គួរ	กู	(วาด)	គំនួរ	กุ่ม นู	(รูปร่าง)
ជិះ	จิส	(ขี่)	ជំនិះ	จุ่ม นิส	(พาหนะ)
ជុំ	จุม	(รวมกัน)	ជំនុំ	จุ่ม นุม	(จุ่มนุม, ปรึกษากัน)
ទប់	ตูป	(กั้น)	ទំនប់	ตุม นูป	(สิ่งที่ใช้กั้น, ทำนบ)
ទាប	เตียบ	(ต่ำ)	ទំនាប	ตุม เนียบ	(ที่ต่ำ, ที่ลุ่ม)

2.3 Infix (หน่วยคำเติมกลาง) ที่เป็น **-អ័ម-** , (ំ)

คำเดิม			คำใหม่		
ស្លាប់	ซลับ	(ตาย)	សម្លាប់	ซ็อม ลับ	(ฆ่า)
ប្រើ	เปรอ	(ใช้)	បម្រើ	บ็อม เรอ	(รับใช้, บำเรอ)
ក្រី	กรอ	(ยากจน)	កម្រី	ก็อม รอ	(ความยากจน)
ធ្លាយ	ทเลียย	(ทลาย)	ទម្លាយ	จุม เลียย	(ทำให้ทลาย, ทำลาย)
ច្រៀង	จเรียง	(ร้องเพลง)	ចំរៀង	จ็อม เรียง	(เพลง, จำเรียง)
ស្រេច	เซริจ	(เสร็จ)	សំរេច	ซ็อม เริจ	(ทำให้เสร็จ, สำเร็จ)
ច្បាំង	จบัง	(รบ)	ចំបាំង	จ็อม บัง	(การรบ, สงคราม)
ក្តៅ	กเดา	(ร้อน)	កំដៅ	ก็อม เดา	(ความร้อน)
ប្រាម	ปราม	(ปราม)	បំរាម	บ็อม ราม	(การห้ามปราม)
ជឿ	จื่อ	(เจ็บ)	ជំងឺ	จุม จื่อ	(การเจ็บไข้, โรค)

2.4 Infix (หน่วยคำเติมกลาง) ที่เป็น **-អ័ង-**

คำเดิม			คำใหม่		
ស្អុម	ซโกม	(พอม)	សង្កុម	ซ็อง โคม	(ตัวพอม)
ខ្វល់	คว็อด	(ห่วงใย)	កង្វល់	ก็อง ว็อด	(ความห่วงใย, ความกังวล)
ផ្កាប	ชอาบ	(มีกลิ่นคาว)	ចង្កាប	จ็อง อาบ	(ของคาว)
ថ្ងាយ	ทวาย	(ถวาย)	ដង្ហាយ	ค็อง วาย	(ของถวาย)
ផ្អែម	พแอม	หวาน	បង្អែម	บ็อง แอม	(ของหวาน)

นอกจากกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีกลุ่มคำซึ่งสร้างคำแบบที่ใช้ Infixes ในแบบต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Infix **-ន-**

คำเดิม			คำใหม่		
កោស	โกส	(ชูด)	ខ្មោស	กโนส	(ที่ชูดมะพร้าว)
កើយ	เกย	(หนุน)	ខ្មើយ	กนุย	(หมอน)

សិទ្ធិ	ទិ	(អ៊ិ-កិ)	ស្ថិតិ	ឌ	(អ៊ិ-ន)
Infix -ម៍-					
កំពិ			កំពិ		
ជួញ	ឡ	(ក្លា)	ជួញ	ឡ	(ក្លា)
សួន	ន	(ប្លីន)	សួន	ន	(ប្លីន)
លោក	ក	(លោក)	លោក	ក	(ឌីណាមិក)
លើស	ស	(លើស, លើស)	លើស	ស	(លើស, លើស)

Infix -ប៍-					
កំពិ			កំពិ		
រាំ	រ	(រាំ)	រាំ	រ	(រាំ)
រៀប	រ	(រៀប, រៀប)	រៀប	រ	(រៀប)
លេង	ង	(លេង)	លេង	ង	(លេង)

หมายเหตุ คำว่า **ដើរ** គេ (เดิน) นำมาสร้างคำแบบใช้ Prefix (หน่วยคำเติมหน้า) ก็ได้ และนำมาสร้างคำแบบ Infix (หน่วยคำเติมกลาง) ก็ได้ ตัวอย่าง

สร้างคำแบบใช้ Prefix : **បណ-**

คำเดิม			คำใหม่		
ដើរ	គេ	(เดิน)	បណើរ	ប្លីន គេ	(พาเดิน)

สร้างคำแบบใช้ Infix : **ណ**

คำเดิม			คำใหม่		
ដើរ	គេ	(เดิน)	ដំណើរ	គឹម ណេ	(ดำเนิน, การเดิน)

อย่างไรก็ตาม นอกจากที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น คำศัพท์ในภาษาเขมรก็มีรูปแบบการสร้างคำได้หลายวิธี อาจจะสร้างจากคำศัพท์ภาษาเขมร สร้างจากคำยืมจากภาษาบาลี สันสกฤต ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ภาษาจีน และอื่นๆ จึงมีวิธีการเขียนคำมีแบบแผนที่แน่นอนเช่นเขียนเป็นตัวซ้อนกัน หรือเขียนเรียงต่อกัน แต่บางกรณีคำเดียวอาจเขียนได้ทั้งสองแบบ การอ่านออกเสียงภาษาเขมรแม้จะมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนแต่ก็ไม่ตายตัว ดังนั้น ผู้เรียนต้องสังเกต และจดจำให้แม่นยำ